

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. J. A.** bývajúceho v Ž., zastúpeného Mgr. R. K., advokátom v Ž., proti žalovanému **Ing. Š. B.**, bývajúcemu v Ž., zastúpenému ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. P. K., JUDr. A. S., s.r.o., sídlom v Ž. , o zaplatenie 4 979,09 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 2C 42/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 7. februára 2008 sp. zn. 9Co 304/2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 7. februára 2008 sp. zn. 9Co 304/2007 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina (súd prvého stupňa) rozsudkom zo 14. júna 2007 č. k. 2C 42/2007-49 uložil žalovanému povinnosť uhradiť žalobcovi istinu vo výške 150 000 Sk, ďalej trovy konania v sume 3 000 Sk, a taktiež trovy právneho zastúpenia vo výške 25 184 Sk na účet jeho právneho zástupcu, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním mal súd prvého stupňa za preukázané, že medzi účastníkmi konania vznikol obchodnoprávny záväzkový vzťah zo zmluvy o prevode obchodného podielu uzatvorenej 1. apríla 2004 podľa § 115 Obchodného zákonníka. V čl. 4 tejto zmluvy sa účastníci dohodli, že žalovaný zaplatí 350 000 Sk za prevod obchodného podielu na účet žalobcu najneskôr do 10. apríla 2006 v 24 splátkach splatných vždy do 10. dňa bežného mesiaca, počnúc 10. aprílom 2004, t. j. v 23 splátkach vo výške 15 000 Sk a posledná splátka vo výške 5 000 Sk. Podľa čl. 6 zmluvy bol žalovaný v prípade omeškania so zaplatením jednotlivej splátky po dobu viac ako 15 dní povinný zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 150 000 Sk. Súd prvého stupňa po zistení, že žalovaný v poradí s 22. splátkou splatnou 10. januára 2006 meškal dlhšie ako 15 dní, pretože ju uhradil až 9. februára 2006, dospel

k záveru, že žalovanému v zmysle uvedenej zmluvy vznikla povinnosť zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 150 000 Sk. Keďže žalovaný túto zmluvnú pokutu žalobcovi neuhradil, súd s poukazom na zásadu pacta sunt servanda ako aj na to, že ustanovením § 265 Obchodného zákonníka nie je možné kompenzovať riziko podnikateľov pri obchodovaní, či ich nepozornosť pri uzatváraní zmlúv, žalobe vyhovel a uložil žalovanému zaplatiť zmluvnú pokutu v dohodnutej výške. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline (odvolací súd) na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 7. februára 2008 sp. zn. 9Co 304/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalobcovi uložil do 3 dní zaplatiť žalovanému na účet jeho právneho zástupcu trovy konania vo výške 18 000 Sk. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že vzhľadom na nejednotný výklad účastníkov zmluvy o dohodnutej splatnosti jednotlivých splátok, keď žalobca vychádzal zo splatnosti prvej splátky 10. apríla 2004 a žalovaný zo splatnosti poslednej splátky, ktorá mala byť uhradená do 10. apríla 2006, by bolo použitie sankcie vo forme zmluvnej pokuty voči žalovanému, ktorý pri nejednoznačnosti výkladu plnil v dobrej viere, neprimerané a v rozpore s dobrými mravmi. Podľa názoru odvolacieho súdu nebolo možné považovať termín uvedený v zmluve „počnúc od 10. apríla 2004“ za dátum splatnosti prvej splátky, mal však za jednoznačne dohodnutý termín najneskoršieho zaplatenia ceny za prevod obchodného podielu (10. apríl 2006), ktorý aj bol splnený. Z týchto dôvodov potom odvolací súd po vyhodnotení jednotlivých skutočností dospel k záveru, že použitie zmluvnej pokuty nie je dôvodné, a preto žalobu zamietol. Pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z ustanovení § 142 ods. 1 a § 224 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že termín „počnúc od 10. apríla 2004“ nemožno považovať za dátum splnenia prvej splátky. V tejto súvislosti poukázal na osobitné interpretačné pravidlá obsiahnuté v § 266 Obchodného zákonníka. Uviedol, že spôsob výkladu prejavu vôle účastníkov zmluvného vzťahu je potrebné objektivizovať, pričom prejav vôle sa vykladá podľa významu, aký by mu spravidla prikladala osoba v rovnakom postavení, v akom je adresát úkonu. Výrazy používané v obchodnom styku treba vykladať podľa významu, ktorý sa im spravidla v tomto styku prikladá. Zdôraznil, že Obchodný zákonník v

§ 266 ods. 3 prikazuje pri výklade vôle strán brať náležitý zreteľ na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle a na správanie účastníkov právneho úkonu, pričom akcentuje tri skutočnosti, a to rokovanie o uzavretí zmluvy, ďalej prax, ktorú strany medzi sebou zaviedli a napokon i následné správanie strán. V tejto spojitosti dovolateľ poukázal na to, že návrh zmluvy o prevode obchodného podielu vypracoval žalovaný, ktorý následne aj riadne uhradil jednotlivé splátky, a to uhradením prvej splátky 8. apríla 2004 až po 21. splátku, vždy do 10. dňa príslušného mesiaca, resp. dňa ktorý nepresiahol 15 dní od lehoty splatnosti, čo by zakladalo právo žalobcu na zmluvnú pokutu. V poradí 22. splátku, ktorá podľa zmluvy, ako aj následného správania žalovaného mala byť uhradená do 10. januára 2006, žalovaný uhradil až 9. februára 2006, a to spolu s 23. splátkou splatnou 10. februára 2006. Na základe uvedeného mal žalobca za preukázané, že žalovaný sa dostal do omeškania so zaplatením jednotlivej splátky o viac ako 15 dní, čo bolo dôvodom na uplatnenie práva na zmluvnú pokutu voči žalovanému. Žalobca napokon nesúhlasil ani s tým, že odvolací súd vo veci aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka o dobrých mravoch, nakoľko mal za to, že spor sa týka obchodnoprávneho vzťahu a pre tieto prípady Obchodný zákonník v § 265 obsahuje špeciálne ustanovenia týkajúce sa zásad poctivého obchodného styku.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V prejednávanej veci dovolanie žalobcu smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, a preto je procesne prípustné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodu, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd sa obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Dovolací súd dospel k záveru, že o takýto prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva

na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami, a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O. s. p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť

vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

Ako už bolo vyššie spomenuté, aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí mať náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Musí preto obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku (aj odvolacieho súdu) je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku (výroku) a odôvodnenie musí byť zároveň dostatočným prostriedkom kontroly správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v konaní o dovolaní.

V prejednávanej veci žalobca uplatňoval voči žalovanému nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa čl. 6 zmluvy o prevode obchodného podielu z dôvodu, že žalovaný v rozpore s čl. 4 tejto zmluvy meškal s úhradou v poradí 22. splátky ceny obchodného podielu dlhšie ako 15 dní. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že medzi účastníkmi bol sporný výklad dohodnutej splatnosti jednotlivých splátok kúpnej ceny, keď žalobca vychádzal zo splatnosti prvej splátky 10. apríla 2004 a žalovaný naopak zo splatnosti poslednej splátky, ktorú mal uhradiť do 10. apríla 2006. Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu, aby sporný čl. 4. zmluvy vyložil, t. j. výkladom tohto prejavu vôle účastníkov určil dohodnutý termín splatnosti predmetnej splátky, avšak odvolací súd v tejto súvislosti len skonštatoval, že kým najneskorší termín zaplatenia ceny za prevod obchodného podielu bol jednoznačne dohodnutý a aj včas splnený, v zmluve nie je jednoznačne uvedené, kedy bol určený začiatok splátok, pričom svoj záver, že termín „počnúc od 10. apríla 2004“ nemožno považovať za dátum splatenia prvej splátky, *nijako neodôvodnil*. Tento záver bol pritom v príkrom rozpore s názorom súdu prvého stupňa, ktorý žalobcovi priznal uplatňovaný nárok práve na základe toho, že uvedený dátum považoval za termín prvej splátky a od neho potom odvíjal i splatnosť vo veci rozhodujúcej 22. splátky. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia napokon nemožno zistiť ani to, *ako odvolací súd vec právne posúdil*, pretože v ňom neuviedol ani jednu právnu normu, ktorú vo veci aplikoval a zamietnutie žaloby odôvodnil len strohým konštatovaním, že použitie sankcie vo forme zmluvnej pokuty voči žalovanému, ktorý pri nejednoznačnosti výkladu plnil v dobrej viere, by bolo neprimerané a v rozpore s dobrými mravmi. Takéto odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (ktorým bol navyiac zmenený rozsudok súdu prvého stupňa, a teda tento rozsudok v plnom rozsahu nahrádza) ako celok zjavne nespĺňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku ustanovené § 157 ods. 2 O.s.p.

Z uvedeného je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že odvolací súd zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu uznesením zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p.).

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vzhľadom na dôvod zrušenia dovolaním napadnutého rozsudku neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na vecné hodnotenie skutkových a naň nadväzujúcich právnych záverov odvolacieho súdu; so zreteľom

na zásadu hospodárnosti konania považuje ale za potrebné aspoň vo všeobecnosti upozorniť na niektoré podstatné právne východiská, ktoré by nemali zostať v ďalšom konaní nepovšimnuté. Dovolací súd preto dáva do pozornosti skutočnosť, že zmluva o prevode obchodného podielu, z porušenia ktorej si žalobca uplatňuje svoj nárok voči žalovanému na zaplatenie zmluvnej pokuty, patrí v zmysle § 261 ods. 3 písm. a/ Obchodného zákonníka do kategórie tzv. absolútnych obchodov, a vzhľadom na rozdielny výklad sporného čl. 4 tejto zmluvy účastníkmi konania, bude povinnosťou odvolacieho súdu urobiť výklad dohodnutej doby splatnosti pre posúdenie veci podstatnej 22. splátky, podľa § 266 Obchodného zákonníka, ktorý ustanovuje osobitné pravidlá pre výklad právnych úkonov spravujúcich sa týmto zákonom. V zmysle § 266 ods. 2 Obchodného zákonníka sa v prípadoch, keď prejav vôle nemožno vyložiť z hľadiska subjektívneho (z úmyslu konajúcich), vychádza z hľadiska objektívneho, t. j. z významu, aký by bežný podnikateľ prejavenej vôle prikladal a ďalej z toho, aký význam sa prikladá v právnom úkone použitým výrazom podľa obchodných zvyklostí. Vždy sa však musí brať ohľad na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy, ďalej praxe, ktorú medzi sebou zmluvné strany zaviedli, ako aj *následného správania sa strán*, pokiaľ to povaha veci pripúšťa (§ 266 ods. 4 Obchodného zákonníka).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. marca 2012

JUDr. Milan D e á k, v. r.
predseda senátu

Za správnosť:
Hrčková Marta